

ČAS JAKO LHŮTA A PŘÍLIŽITOST

Kazatel 3,1-8; Žalm 39,5-8

1. Nemám čas

Nemám čas. Nestíhám. Mám plný diář. Ten čas tak letí. Snad později. Deadline se blíží. Už jsi tady dlouho nebyl. To je jen výčet vět, které se týkají času a které ve svém životě v různých situacích říkáme nebo slyšíme. Tu otázku řešíme vlastně neustále. Mít a nemít čas. Čas je zvláštní věc. Nevidíš ho, neslyšíš ho. Co to vlastně je? Není jednoduché dát nějakou definici. Je to otázka spíše pro fyziky nebo pro filosofy? My, obyčejní lidé, ale asi stejně nakonec vnímáme čas především tak nějak obyčejně, tedy prakticky – jestli mám nebo nemám čas. Divíme se, jak to všechno naši předkové zvládali, když neměli pračky a myčky a sušičky a automobily a spousty dalších geniálních vynálezů, které nám mají ušetřit čas a síly a přinést vyšší komfort a pohodlí. Ale my stejně nějak pořád ten čas nemáme, pořád se nám někam ztrácí. Někdy si připadáme jako otroci času. Snažíme se s ním zápolit lepší organizací, máme plány, diáře, *time management*, ale přesto se nám někdy zdá, že život je valící se lavina povinností a událostí, u kterých máme pocit, že je musíme stihnout. A my je někdy nestíháme. Začneme si pakstěžovat: Nemám čas (jako by nám ho někdo ukradl). Začneme ho vnímat už ne jako dar od Boha, ale jako soupeře, se kterým musíme bojovat a nějak se ho snažit udolat. Ale on je to soupeř odolný a nepoddajný. Nemůžeme si ho ochočit a zkrotit, musíme ho přijmout takový, jaký je. Možná nám jako základní myšlenka může pomoci vědomí, že čas, to je skutečně **Boží dar**. Nemá to být otrokář s bičem. Čas je především dar. Pokud jej začneme vnímat takto, přestane pro nás možná být aspoň trochu strašákem. A začneme i o svém životě a čase přemýšlet z jiné perspektivy. Je-li něco darem od Boha (a čas jím bezpochyby je), pak nás to chce přivést k dobrým koncům. Co si můžeme připomenout z biblického pohledu na čas? V čem pro nás může být tento pohled inspirací? Chtěl bych připomenout dvě věci: Čas jako *lhůta* a čas jako *příležitost*.

2. Čas jako lhůta

Král David se v jednom ze svých žalmů (Ž 39,5) ptá: „*Hospodine, dej mi poznat, kdy přijde můj konec a kolik dnů je mi vyměřeno, ať vím, kdy ze světa sejdu*“. Asi je to pro nás zvláštní prosba. Kdo z nás by chtěl vědět odpověď na to, kolik dnů je mu vyměřeno a kdy zemře. Obecně se asi takto nemodlíme, odhaduji, že to nechceme vědět. Kdybych to věděl, asi by mě to nutilo pořád na to myslet a počítat, kolik už uplynulo a kolik ještě zbývá. Často se tak ale ptají lidé v mezní životní situaci, když se dozví nějakou fatální diagnózu. A kolik mi pane doktore ještě zbývá? Lhůta života tu přestává být neurčitou veličinou, kdy každý víme, že *jednou, někdy* zemřeme, ale stává se otázkou velmi konkrétní. Jakou lhůtu ještě mám? Ta otázka se stává důležitou proto, aby člověk získal odhad, kolik času mu zbývá pro dokončení a uzavření důležitých oblastí jeho života. Za normálních okolností to ale asi vědět nechceme, kolik času nám ještě zbývá. Vědět to, by pro nás bylo asi příliš velkým břemenem.

Na druhé straně z Davidovy modlitby cítíme jistou naléhavost, která může být inspirativní i pro nás dnes. David zde totiž mluví o svém životě jako o určité lhůtě, která je mu *vyměřena* a darována. Dny života jsou nám Bohem vyměřeny. Je tu nějaká míra, každý ji má jinou. Společné všem je, že jednou, dříve nebo později, se každá míra naplní a lhůta skončí. Pokud David prosí za to, aby mu Bůh ukázal, kdy se naplní ta jeho míra, neptá se proto, že by chtěl všetečně odhalit to, co má v rukou jenom Bůh. Ptá se tak proto, aby si uvědomil, že ta lhůta, ať už je dlouhá jakkoliv, je ve své podstatě *krátká*. Podle ekumenického překladu David prosí, aby mu Bůh zjevil míru jeho dnů, *aby zjistil, kdy zemře*. Jiné překlady tomu dávají ještě trochu jiný nádech: *Dej mi znát konec a míru mých dnů, „ať si uvědomím, jak jsem pomíjivý“* (ČSP). Nejde tu už jen o zvědavost po délce života, ale je zde nastíněn účel, smysl – abych věděl, abych si připustil, abych si přiznal, jak pomíjivý jsem. Nevíme, jestli Pán Bůh Davidovu zvláštní modlitbu vyslyšel a skutečně mu zjevil, kdy zemře. Ale i kdyby tak neučinil, David si uvědomuje, jak je jeho život pomíjivý a jak je ta lhůta vyměřená člověku vlastně velice *krátká*. Pokračuje totiž slovy: „*Hle, jen na píd' odměřils mi dnů a jako nic je před tebou můj věk. Člověk je jen vánek pouhý, i kdyby stál pevně. Každý žitím putuje jak přelud, hluku nadělá, ten vánek pouhý, kupí majetek a neví, kdo to shrábne*“ (v. 6-7). Nakonec si tedy David na svou modlitbu odpovídá sám. Ptá se po „výměře“ svých dnů? Odpověď je: „na píd'“ jsi mi odměřil dnů. Heb. slovo, které je tam použito pro tu „píd'“, znamená dosl. šířku dvou dlaní. Byla to jedna ze starověkých délkových měr – dlaň nebo dlaně. Tak vidí David svůj život. Jako když se dívá na své ruce. To je ve světle věčnosti má lhůta. Ty pojmy, které používá, jsou více než výstižné – dlaň, vánek, stín. Dlaň – to je lhůta i mého života – ať je jakkoliv dlouhá.

Na to klade Bible velký důraz. Čas života jako vyměřená lhůta. Lhůta, která je ve své podstatě *krátká*, pomíjivá a rychle plynoucí. To není pro nás lidi vždycky snadné přijmout. Ale zároveň smíme vědět, že i když je tento náš život jako ta dlaň či vánek, je to přesto dar, který nám byl *svěřen*. Ta *krátká lhůta* je zároveň darem a výzvou. Život každého z nás je jedinečnou a neopakovatelnou příležitostí. Biblický pohled na život tedy stojí na dvou nohách. Na

jedné straně *na dlaň krátká lhůta*, a přesto (či právě proto) je tato lhůta také i *jedinečným Božím darem*. Už nikdo jiný neprožije můj život. Jenom já sám jako jediná osoba v dějinách ho mohu prožít. To je přece úžasné.

A tak ta omezená a vlastně krátká lhůta času každého z nás je velikým a neopakovatelným Božím darem. A podle toho s ním mám také nakládat. Jak naplnit tu lhůtu, tu „dvoudlaň“ života? Jak ji naplnit, aby se jednou na konci mohl dostavit pocit smyslu a naplnění, a ne pocit prázdnoty a pozdní lítosti? To jsou otázky, které nám klade pohled na život jako na vyměřenou lhůtu. Hledání odpovědí na tyto otázky však úzce souvisí s tím druhým biblickým pojetím času. Čas jako lhůta – a čas jako příležitost.

3. Čas jako příležitost

Bůh nám dává nejen vyměřenou lhůtu života, ale během této lhůty přichází od Boha také jednotlivé **příležitosti**, řekněme „vhodné časy“ k tomu, aby člověk naplnil poslání, které mu v tomto světě a životě Pán Bůh svěřil. Ta celková lhůta života se skládá z jednotlivých příležitostí a časů. O tom je např. ten známý text z knihy Kazatel, který je uvozen slovy: „*Všechno má určenou chvíli a veškeré dění pod nebem svůj čas*“ (Kaz 3,1). A následuje výčet dějů a událostí života. Jsou vyjádřeny v protikladech: čas rození i umírání, sázení i česání, zabíjení i léčení, boření i stavění atd. Každá událost má *svůj čas*, svou *určenou chvíli*, své místo v životě. Proč to Kazatel připomíná? Jistě nejen proto, aby tuto skutečnost konstatoval. Je za tím skrytá výzva. Všechno v životě má *svůj čas*. Ovšem je možné, že my jako lidé tyto časy nerozpoznáme a začneme věci buďto předbíhat nebo za nimi zaostávat. Není to pro nás vždy jednoduché rozeznat, kdy je na co v našem životě čas. Učíme se to po celý život. Když si z toho výčtu Kazatelových „vhodných časů“ vybereme třeba ten obraz sadaře nebo zahradníka – je čas sázet i čas sklízet. Kdyby sadař přišel do sadu předčasně, sklídl by nezralé, kyselé ovoce. Kdyby přišel pozdě, najde pod stromem ovoce shnilé. Nebo ten příklad času mluvení a mlčení. Kolik nepříjemností si způsobujeme tím, když mluvíme v čase, kdy máme mlčet a naslouchat a mlčíme v čase, kdy naopak máme něco říci. Nebo ten příklad boření a stavění. Kdy máme některé věci v životě opustit a stavět, budovat jiné? Neulpíváme někdy na něčem, co už mělo být dávno za námi? A nebráníme se něčemu, do čeho jsme už dávno měli dospět? Atd.

To slovo Kazatele na první pohled pouze konstatuje zjevné – všechno má svůj čas. Ano, tak to je. Mnohem více za tím ale slyšíme výzvu k přemýšlení o svém životě, jak dokážeme rozeznat „čas příhodný“ a jak na něj dokážeme reagovat. Pán Bůh do našeho života vstupuje, vede nás, připravuje pro nás časy a příležitosti a zve nás, abychom do nich vstupovali. Ježíš sám je nám příkladem, jak se učil vnímat časy Boží, časy svého Otce. Naslouchal svému Otci v modlitbě a jednal tak jak je vedl jeho Otec. Když jej jeho matka na svatbě v Káně oslovuje s tím, že došlo víno, odpovídá Ježíš: „*Co to ode mne žádáš! Ještě nepřišla má hodina*“ (J 2,4). „Má hodina“ – to je čas a příležitost zjevená mu jeho Otcem. Když se blíží Ježíšovo utrpení a ukřižování, řekne Ježíš: „*Přišla hodina, aby byl oslaven Syn člověka*“ (J 12,23). Ježíš od svého Otce přijímal ty jeho časy a podle nich se nechal vést a jednal.

A tak má člověk od Boha své časy a hodiny, příhodné, nazrálé doby, ve kterých se má něco stát. A je na škodu, když je člověk nerozezná a buďto je předbíhá nebo se za nimi opoždí. Rozeznat „čas příhodný“ pro nás není vždy snadné. Někdy si až zpětně uvědomíme – tehdy jsem měl jednat tak a tak. Byl čas mlčet a já mluvil, byl čas obejmout a já „objímání zanechal“, byl čas něco opustit a já se toho pořád křečovitě držel ... Ale už se stalo. Nikdo nám asi nedá nějakou zaručenou radu, nějakou brožurku s návodem, jak rozeznat čas příhodný a jak na něj zareagovat. Je to hodně o trpělivém naslouchání Bohu a přemýšlení o svém životě. Je to i o učení se z chyb a omylů, kterým se při vši snaze vždy nevyhneme. Je to o trpělivosti sám se sebou. Je to o otevřenosti učit se celý život. Je to o ochotě nechat se vést Bohem a přijímat ty jeho časy, které mohou být někdy úplně odlišné od těch našich.

Přeji nám všem na přelomu roku, abychom mohli ještě více vnímat svůj život jako Boží dar, který má svou vymezenou lhůtu. Má své ohraničení. A tím je vzácný. Je vymezen „od – do“. Čas je to ve své podstatě krátký. Ale je to dar od Boha, ve kterém se může stát mnoho věcí, které nás posunou blíž k němu i k sobě navzájem. Kéž dokážeme vnímat čas jako dar a ne soupeře. A kéž dokážeme rozeznávat i časy příhodné, časy, kdy nás Bůh chce vést ke větší zralosti a smysluplnosti. Na cestu do nového roku se můžeme nechat inspirovat slovem ap. Pavla: „*Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; nepromarněte tento čas, neboť nastaly dny zlé*“ (Ef 5,15-16). Za výstrahou můžeme slyšet i povzbuzení – ano, nastaly dny všelijak zlé. Na to máme pamatovat. Ale Pavel nám to neříká jako fatalismus, se kterým se musíme jen trpně smířit. Říká to jako výzvu, abychom, v těch všelijak nelehkých časech života dokázali nalézt to dobré, totiž to Boží. A ono tu jistě je! I v časech zlých a nelehkých smíme prožít časy požehnané, hluboké a smysluplné. Kéž se s nimi nemíneme. AMEN